

Täysistunto

Keskiviikko 7.12.2016 klo 14.02—0.46

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 247/2016 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.11 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa herra puhemies! Hyvää iltaa, kollegat! Vielä nyt siirrytään seuraaviin aiheisiin (Tuula Haatainen: Huomenta! — Jari Myllykoski: Huomenta!) — huomenta, joo, ollaan seuraavan päivän puolella — elikkä seurakunta-asioihin, ja kysymys on seurakuntiin sopivasti luottamuksesta ja sopimusten pitämisestä. Meillä on tilanne, että seurakunnat, niin kuin tiedätte, etenkin luterilainen ja ortodoksinen seurakunta toteuttavat yhteiskunnallisia tehtäviä, joita on tässä eduskunnan salin kanssa ja valtiovallan kanssa yhteisesti sovittu. Näitä ovat muun muassa hautaustoimi — siihen on oma erillinen lainsäädäntönsä — ja me olemme täällä vahvistaneet viime kaudella lainsäädännön myöskin siitä, miten seurakuntiin kuulumattomat ihmiset myöskin tulee saada haudatuksi säällisesti ja myöskin niin, että ei voi asettaa hirvittävää kattoa sille hinnalle, millä tämä voidaan toteuttaa.

Meillä on seurakunnilla perinteisesti ollut rekisterit väestörekisterin osana vahvasti, ja yhä edelleenkin niitä rekisterejä käytetään vaikkapa sukututkimuksiin. Meillä on seurakunnilla kiinteistöjä, jotka ovat kulttuuriperinteen säilyttämisen kannalta meidän kaikkien yhteistä omaisuutta, ja seurakunnille on laitettu velvollisuus huolehtia niistä kiinteistöistä. Näitä kaikkia tehtäviä on aiemmin, vuosia hoidettu niin, että seurakunnat ovat saaneet osan yhteisöverotuotosta. Tämä on ollut hankalaa seurakuntien osalta, koska yhteisöverotuotto heilahtelee vuodesta toiseen, ja sen takia edellisen hallituksen aikana päädyttiin sellaiseen malliin, että voidaan siirtyä tämmöiseen maksujärjestelmään, että seurakunnat eivät tulevaisuudessa saa enää yhteisöverotuottoa vaan sovitaan maksutaso, joka indeksillä aina vuosittain sitten korjaantuu niin, että seurakunnilla on oikeasti ja aidosti mahdollisuus hoitaa nämä yhteiskunnalliset tehtävät, jotka tämä sali on myöskin vahvistanut.

No, tämä sopimus tuli voimaan vuosi sitten, ja yhden vuoden ajan seurakunnat siis saivat tämän korvauksen. Ja nyt arkkipiispa Mäkinen kertoi meille, ennen kuin me olimme saaneet edes tämän lakiesityksen tänne eduskuntaan, että nyt tämä sopimus rikotaan. Ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2016 vp

täytyy myöntää, että valiokunnan jäsenet, jotka olivat paikalla siinä tapaamisessa, olivat hieman hämmentyneitä, että mitä on voinut tapahtua, että vuosi sitten on tehty sopimus ja nyt sitä ei enää noudateta. Mutta näin on käynyt, niin että nyt ei enää indeksikorotusta olla antamassa tähän sopimukseen, niin kuin se on silloin sinne kirjattu. Kyse ei ole ehkä valtiontalouden näkökulmasta kovin suuresta summasta, koska se on 1,3 miljoonaa. Jos katsoo, että siellä indeksijäädytykset eivät ole pelkästään ensi vuodelle vaan seuraavillekin vuosille, mennään jonnekin yhteensä 4,3 miljoonaan, mutta se on seurakunnille aika iso summa rahoitusta. Elikkä indeksit jäädytettäisiin vuosilta 17, 18 ja 19.

Tämä huoli tulee tietenkin siltä osalta, koska myös hallitus on kirjoittanut omiin perusteluihinsa mielenkiintoisen näkemyksen, että kun kerran seurakunnat voivat korottaa veroja, kun niillä on veronkanto-oikeus, niin on hallituksen näkökulmasta oikein, että ne ihmiset, jotka kuuluvat kirkkoon, maksavat enemmän näitten yhteiskunnallisten palveluiden hoitamisesta — muun muassa kaikkien väestörekisteritiedoista, kaikkien yhteisestä kulttuuriperinnöstä tai kaikkien yhteisestä mahdollisuudesta tulla haudatuiksi. Eli ne, jotka ovat kirkon jäseniä, maksavat siitä enemmän kuin muut. Tämä tietenkin tulee myöskin yhdenmukaisuus- ja yhdenvertaisuuskysymykseksi tältä osin. Ja kun tiedetään seurakuntien tilanne myöskin tässä kohtaa, että vähenevä jäsenmäärä olisi siis maksamassa yhä enemmän sitten verotuksen kautta, niin tilanne on aika kohtuuton. Voisin sanoa, että kun me neuvottelemme seurakuntien kanssa ja meillä on kokemus tässä eduskunnassa myöskin siitä, että meillä on yhteistyö niin, että kun kirkkolait tulevat aina tänne eduskuntaan, meillä on tähän mennessä ollut hyvä käytäntö, että eduskunta ei niitä muuta vaan voi vain hyväksyä tai hylätä, niin minulla itselläni on jotenkin huono ja paha olo siitä, että kun kerran on seurakuntien kanssa tehty sopimus tällaisesta taloudellisesta kysymyksestä, niin sitten tässä kohtaa sanotaan, että aprillia, yhden vuoden jälkeen sopimus on peruttu ja katsotaan sitten kolmen vuoden päästä uudelleen.

Sen takia kaikki oppositiopuolueet, jotka istuvat hallintovaliokunnassa, olivat sitä mieltä, että tämä esitys tulee hylätä. Näin esitän yhteisen vastalauseen, johonka varmaankin täällä saadaan kannatusta, ja sitten pääsemme siitä huomenna äänestämään. Sinänsä en voi sanoa muuta kuin että pikkusen rupesi jopa hymyilyttämään, kun ajattelin tätä asetelmaa, että meillä tässä sosialidemokraatit, vihreät, vasemmistoliitto ja RKP yrittävät puolustaa seurakuntia ja kirkkoa ja sitten kaikki oikeistopuolueet niitä vastustavat.

0.16 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tässä esitetyssä kirkkolain muutoksessa on hyvä ja iso vaikutus nimenomaan kirkon talouteen ja seurakuntien talouteen. Kun miettii tätä valtion ja kirkon välistä sopimusta ja sen aikaansaantia, niin täytyy sanoa, ettei ole muste kerennyt kuivua kunnolla, niin hallitus on kääntämässä kelkkaansa ja tavallaan tekemässä sopimusrikkomusta ja viemässä rahoja pois. Minun mielestäni tässä on sopimukseen liittyen semmoinen, no, voisi sanoa sopimusrikkomus, koska on luvattu, että indeksit tulee, mutta sitten lain voimalla käännetään kelkka ja tuo oikeistohallitus on vähentämässä kirkkojen rahansaantimahdollisuuksia. (Jari Myllykoski: Historiallisia puheenvuoroja!)

Tässä on toinenkin puoli: Olen aina ajatellut, että oikeisto on se, mikä pitää aina kirkon puolia joka paikassa, ja tilanteessa missä hyvänsä kirkko on se pyhä asia, miltä ei voi ottaa pois oikeastaan mitään niille kuuluvia etuuksia, ja nyt vasemmistopuolueitten, vihreiden ja ruotsalaisten kannattamana me tartumme siihen taisteluun, missä koetetaan huolehtia kirkon vallassa pysymisestä ja oikeudesta toimia niillä aloilla ja tehdä sitä työtä, mitä ne tekevät yhteiskunnalle. Pitää muistaa vielä se, että kirkko tekee myös tärkeätä syrjäytymisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2016 vp

estämistyötä, se järjestää vanhuksille ystäväpalveluita, järjestää etsivää nuorisotyötä, tekee kaikennäköistä kerhotoimintaa lapsille ja nuorille. Se on erittäin suuri yhteiskunnallinen hyväntekijä ja tekee sen myös omilla, keräämillään verovaroilla, missä on vain pieni osa sitä valtiolta tulevaa tukea, mutta se tekee yhdessä kuntien kanssa sitä työtä, ja se on tärkeä osa meidän sosiaaliturvaa.

Tältä osin nyt on helppo sanoa, että kannatan edustaja Paateron tekemää esitystä. — Kiihtos.

0.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vaikka olen vasta kolmantena tässä puhujalistalla, niin haluan myöskin sanoa sen, että kristillisdemokraatit kannattavat tätä edustaja Paateron ja jo edustaja Semin edellä kannattamaa esitystä vastalauseesta, jossa esitetään tämän hylkäystä.

Tässä täytyy todeta, että katsoin vielä tarkasti, että meillä todellakaan ei ole hallintovaliokunnassa omaa edustajaa. RKP:llä sen sijaan on, ja RKP ei ole allekirjoittanut tätä vastalauseetta, mutta perjantaina näemme sitten, miten he tässä asiassa aikovat äänestää. Kristillisdemokraatit tulevat varmasti tukemaan tätä vastalauseetta ja aiomme äänestää tämän hylkäyksen puolesta, koska, niin kuin edustaja Paatero täällä kuvasi, kysymyksen on sopimuksesta, joka nimenomaan viime kaudella solmittiin. Tiedän sen verran taustoista, että kristillisdemokraatit olivat vahvasti siinä vaikuttamassa. Ihan alun perinhän yritykset aikoinaan maksoivat kirkollisveroa, ja sitten tultiin siihen, että muutettiin järjestelmää niin, että seurakunnat saivat osuuden tästä yhtiöverotuotosta, ja, niin kuin täällä hyvin todettiin, se oli kuitenkin aika lailla aina suhdanteista riippuvaista, minkä verran sieltä sitten seurakunnille ja kirkolle tätä osuutta tuli. Sen jälkeen todella viime kaudella sitten päästiin sopimukseen, jossa sovittiin tästä summasta, joka valtion budjetista maksetaan nimenomaan näitten yhteiskunnallisten tehtävien hoitamisesta, joihin siis liittyy hautaus-toimen, väestörekisterin ja kulttuuriperinnön kannalta tärkeitten kirkkorakennusten ylläpitäminen. Tämä nimenomaan tehtiin juuri valtiovallan ja kirkkojen kesken. On hämmäntävää, että tämä hallitus — josta voisi kuvitella, että siinä olisi mukana puolueita, jotka näkisivät kirkkojen aseman tässä yhteiskunnassa tärkeänä — on sitten ensimmäisenä purkamassa tämän sopimuksen siltä osin, että tämä indeksi ollaan nyt sitten jäädyttämässä ja tämä avustus ei seuraa indeksikorotusta. Siinä mielessä tämä aiheuttaa juuri tämän tilanteen, mistä edustaja Paatero täällä puhui, eli sen, että seurakuntien jäsenten tulisi omalla osuudellaan, esimerkiksi kolehtituloilla tai sitten verotuksen kautta, yhä enemmän maksaa niitä menoja, jotka kuitenkin aiheutuvat näistä yhteiskunnallisista tehtävistä.

Tässä jos oikein pitkälle tätä ajatusketjua miettii, tullaan kyllä niille rajoille, että onkohan tämä ihan jopa tällainen uskonnonvapauskysymys, että onko oikein tällä tavalla menetellä. Ehkä tässä yhteydessä on hyvä todeta, että eduskuntaan on perustettu uskonnon ja omantunnon vapauden ryhmä, jossa allekirjoittanut on puheenjohtajana ja edustaja Wallin varapuheenjohtajana, ja onko niin, että tästä tulee kenties ensimmäinen keissi, jota rupeamme pohtimaan: miten tällä tavalla näin yksipuolisesti voidaan lähteä purkamaan tämä sopimus, joka on valtiovallan ja kirkkojen kesken tehty?

Kristillisdemokraatit on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt sitä, että nämä indeksijäädytetyt varat kokonaisuudessaan palautetaan, koska nämä ovat todellakin sitten seurakuntien näkökulmasta hyvin merkittäviä. Valtiontalouden näkökulmasta nämä eivät sinänsä ole niin suuren suuria, ja siinä mielessä olisi äärimmäisen tärkeää, että valtiolta osoitaisi sen, että se on luotettava sopimuskumppani, kun tämä on todellakin ollut sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2016 vp

nen sopimus, jolla on ollut tarkoitus muuttaa käytäntöä niin, että tämä olisi myöskin yli vaalikausien, yli erilaisten hallituskoalitioitten. Jos tämä sopimus heti ensimmäisessä mahdollisessa tilanteessa lähtee tällä tavalla purkautumaan, niin miten me sitten tulevaisuudessakaan voimme luottaa siihen, että tästä tullaan pitämään kiinni? Minun mielestäni tämä on todellakin paljon, paljon isompi asia kuin pelkästään tällainen valtiontalouden paikkausyritys.

0.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykosken lähestymistapa tähän on ehkä ei niinkään verotuksellinen, vaan tässä on periaatteellinen kysymys siitä, että kuulun kirkkoon ja maksan kirkollisveroa. Maksan sitä sen tähden, että aikanaan lapseni olivat pieniä ja minä sain Nakkilan seurakunnalta hyviä palveluja, että tulivat auttamaan iltapäiväkerhotoiminnalla sitä meidän arkeamme. Jos se vaikka olisi tässä kohtaa kunniavelka, jota mielelläni maksan, että seurakunnassa voi olla tällaisia toimia, jotka edesauttavat lapsiperheitä ja tekevät paljon muutakin hyvää, niin tässä kohtaa en pidä kyllä kovinkaan kohtuullisena sitä ajatusmallia, vaan tulen miettineeksi, että jos olisin oikein nuuka, niin eroaisin kirkosta sen vuoksi, että yhteiskunnassa muut, jotka eivät kuulu kirkkoon, rahastavat minua. Mutta ahneudestani huolimatta en nyt aio tätä ratkaisua tehdä valtiovallan päätöksen takia. Teen sen sitten omasta tahdostani ja oman harkintani mukaan, mutta pidän tätä kyllä käsittämättömänä.

On varmaan melkoinen toive, että voidaan ajatella, että tämä nyt täällä eduskunnassa enää muuttuisi, mutta jos se vain olisi mahdollista, niin tässä kyllä olisi tavallaan Suomen valtiovallan maineesta kysymys. Nyt tässä kohtaa se tietysti kulminoituu hallitukseen ja eduskuntaan, että sopimusrikkomukseen ei tällä tavoin ryhdyttäisi.

0.26 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! On oikein hyviä puheenvuoroja tässä käytetty. Jo heti ensimmäisenä edustaja Paateron puheenvuoroa kuuntelin tarkasti, ja oikein mieluusti kaiken muun kyllä olisin allekirjoittanut, paitsi tosissaan ruotsalaisethan eivät jostakin syystä olleet sitä kannattamassa, ja tiedän taas, että jos siellä hallintovaliokunnassa kristillisdemokraatteja olisi ollut, niin varmasti olisivat kannattaneet, mutta niin kuin edustaja Essayah totesi, meillähän on siinä kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetissa tämä todettu ja ollut esillä.

Tosissaan kirkko tekee paljon kaikenlaista myös sosiaalipuolella, ja yhteiskunnallista hyvää ja yhteiskunnallisia tehtäviä on moninaisia. Halusin nostaa vielä esiin, että on tosissaan ajateltu, että yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvat kulut evankelis-luterilaiselle kirkolle, jos ajatellaan nettokustannuksia, ovat yhteensä noin 146 miljoonaa euroa vuodessa. Todella tuo valtionavustusten nykytaso ei kata kaikkia lakisääteisten tehtävien kustannuksia, kuten ei aiemmin kattanut se yhteisövero-osuuskaan. Kyllä jos ajatellaan, että valtio jollakin tavoin arvostaa kirkon itsenäisyyttä, olisi kaiken järjen mukaista, että se korvaa todella nämä lakisääteisistä tehtävistä koituvat kulut aivan täysimääräisesti. Ja jos vielä ajatellaan, että semmoinen sopimus on tehty, niin onhan se aivan ennenkuulumatonta tiettyllä tavalla, että tällaisiin asioihin vuoden päästä tehtäisiin muutosta. Eikä ole oikeudenmukaista, että pienenevä joukko sitten kustantaisi kaikkien toistenkin kuluja. Toivoisin, että kun äänestys tulee, tämä olisi sellainen äänestys, jossa voisivat sitten nappulat olla sillä tavalla, että tämä esitys, joka todetaan monella tavoin huonoksi, voitaisiin sitten äänestyksessä kumota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2016 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.